

UNDERVISNINGSPLAN FOR FAGET TYSK

KLASSETRIN MED UNDERVISNING | 1. – 9. klasse

FORMÅL MED UNDERVISNING I FAGET

Formålet med undervisningen i Tysk er, at eleverne skal tilegne sig viden, færdigheder og kompetencer, der gør dem i stand til at begå sig mundtligt og skriftligt på tysk. Ud over den kommunikative dimension skal undervisningen formidle viden om kulturelle, historiske og samfundsmæssige forhold.

Gennem sammenligning mellem tysk og dansk skal forståelsen for både modersmålet og fremmedsproget styrkes, og evnen til at iagttage sproglige fænomener og deres betydning skal skærpes. Faget skal indgå i et tværfagligt samarbejde med fx Dansk og Historie for at styrke elevernes forståelse for de grammatiske strukturer og de historiske sammenhænge.

Desuden anses sprog som redskab til at forstå en anden kultur og en anden måde at tænke og føle på, som er væsentligt for elevernes alsidige udvikling. Sprogundervisningen skal derfor understøtte og åbne for en positiv holdning over for andre kulturer og en anden måde at se verden på.

FAGETS KOMPETENCEOMRÅDER OG SLUTMÅL	
Kompetenceområde	Slutmål efter 9. klasse
Mundtlig kommunikation (M)	<p>Slutmålet er, at eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • deltage uforberedt i samtaler om kendte emner. • gengive informationer og oplevelser. • redegøre for erfaringer og viden og udtrykke følelser og holdninger i forbindelse med samtaler, debatter og fremlæggelser. • læse, forstå og referere hovedindholdet af forskellige typer af tekster indenfor genkendelige emner. • læse med tydelig og korrekt udtale og tilegne sig indholdet af fortællende og beskrivende tekster, på alderssvarende niveau, samt gengive disse mundtligt.
Skriftlig kommunikation (S)	<p>Slutmålet er, at eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • have tilegnet sig grundlæggende viden om den tyske grammatik. • udtrykke oplevelser, følelser og viden i en sammenhængende, skriftlig form. • anvende retskrivning og tegnsætning således, at meningen i en tekst bliver tilstrækkelig tydelig. • afpasse en skreven tekst i forhold til modtageren, når der er tale om teksttyper fra dagligdagen. • bruge ordbøger, orientere sig i grammatiske oversigter samt andre hjælpemidler, fx IT.
Kultur og samfund (K)	<p>Slutmålet er, at eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • anvende viden om levevilkår, værdier og normer i tysktalende lande i arbejdet med skønlitteratur, sagprosa og medier. • perspektivere tekster til egen kultur og til forhold i tysktalende lande. • anvende tysk som et internationalt kommunikationsmiddel i og uden for skolen. • have stiftet bekendtskab med en del centrale tysktalende forfattere igennem litteratur, prosa og poesi.

FAGETS UDVIKLING OG KOMPETENCEMÅL			
Klasse	Indhold og fokus	Kompetence-område	Delmål
1.-3. klasse			
	<p>Udgangspunktet for den første fremmedsprogsundervisning er elevernes evne til og glæde ved leg med det talte sprog. Der arbejdes med rim, remser, sange, sanglege og små dramatiseringer. Rytme, klang og lyd er centrale elementer i undervisningen. Der lægges også vægt på bevægelse. Det gælder den fysiske bevægelse, som især dyrkes i sanglegene og dramatiseringerne, men det gælder også den i undervisningen iboende bevægelse, som udspringer af timens opbygning med vekslen mellem lytten og aktivitet, med temposkift og dynamik i sangene og recitationen (M, K).</p> <p>I 2. klasse videreføres arbejdet med sang, bevægelse, recitation og drama. Gennem samtaler øves brugen af dualismen i sproget som ja og nej, jeg og du, spørgsmål og svar, og ordforrådet udvides med ord fra elevernes daglige omgivelser såsom skolen, hjemmet og familien (M).</p> <p>I 3. klasse introduceres skriftsproget. Dette sker ved, at rim og remser fra de første to års udelukkende mundtlige undervisning skrives ned i teksthæfter, så eleverne ud fra i forvejen kendt stof begynder at øve læsning (S).</p>	<p>Mundtlig kommunikation (M)</p>	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • lytte og forstå talt tysk inden for genkendelige emner (f.eks. dagligdagen, familie og skole) samt lytte til hverdagsnære fortællinger fortalt på tysk. • opbygge og begynde at benytte et ordforråd om dagligdagsemner. • udtale ord og vendinger korrekt. • genkende og bruge gængse henvendelses- og høflighedsformer. • forstå og udføre enkle sproghandlinger. • forstå og besvare enkle spørgsmål på tysk om sig selv, familie, skole, farver, tøj og tidsenheder (klokken, ugedage, måneder, årstider). • lære og recitere digte, rim og remser. • deltage i sproglege og skuespil på tysk. • medvirke til lege, danse og spil udført på tysk. • øve tysk talefærdighed parvis, i grupper og i plenum. • have mod på at gætte i forbindelse med lytte- og mimeøvelser i klassen. • benytte tysk i situationer uden for skolen.
		<p>Skriftlig kommunikation (S)</p>	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • skrive enkelte tyske ord. • genkende og udpege tyske ord ud fra et billedmateriale.

<p>Samtidig udbygges den mundtlige del af stoffet med dramatiseringer, der henter deres handlingsforløb fra hverdagslivet, som er egnede til et første livtag med dialogen (M). I sammenhæng hermed får eleverne også viden om børns hverdag i tysktalende lande, hvorved også ordforrådet udvides til at omfatte ord, der rækker ud over de nære omgivelser (K).</p>	<p>Kultur og samfund (K)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • afskrive mindre vers og sange og illustrere disse med farverige tegninger. • finde sammenligninger mellem tyske og danske ord. <p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • oparbejde selvtillid og lyst, således at eleven ikke holder sig tilbage fra at udtrykke sig på tysk, selv når den sproglige formåen ikke helt slår til. • kende et stort repertoire af tyske sange, rim og remser. • vide enkelte ting om kulturer i tysktalende lande. • have kendskab til kulturer i tysktalende lande ud fra sangtekster, musik og billeder.
<p>4.-6. Klasse</p>		
<p>I løbet af 4. klasse får eleverne udleveret håndskrevne og trykte tekster med henblik på, at deres bevidsthed om de elementære læse-, skrive- og staveregler bliver videreudviklet. Valget af tekster forsøges afstemt i forhold til de temaer, der står centralt i hovedfagsundervisningen, men der anvendes også et skuespil, som både læses, reciteres og opføres, så det, eleverne møder i skriftlig form, bliver levendegjort (S).</p> <p>Der introduceres forkortede udgaver af tyske børnebøger (S, K). Eleverne lærer at besvare spørgsmål til læsestoffet – såvel mundtligt som skriftligt (M, S).</p> <p>Endelig tager grammatikundervisningen sin begyndelse i 4. klasse. Erfaringer fra danskundervisningen følges op, og eleverne undersøger navneord, tillægsord samt regelmæssige og uregelmæssige verber, ligesom kendskabet til simpel og udvidet nutid, simpel og udvidet</p>	<p>Mundtlig kommunikation (M)</p>	<p>Eleven kan..</p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå tysk i tale. • svare mundtligt på enkle spørgsmål og handle i dagligdagssituationer. • præsentere mundtlige oplæg på tysk. • lytte til og kommentere korte mundtlige oplæg. • lytte og forstå længere fortællinger fortalt af læreren på tysk. • referere i et enkelt sprog inden for en kendt tekst eller ramme. • udtrykke sig i udvalgte hverdagssituationer samt anvende et udvidet ordforråd inden for nære og genkendelige emner. • anvende almindelige omgangsudtryk på tysk og benytte nuancering af høfligheds- og henvendelsesformer. • fremlægge en tekst på forskellige måder; som referat, dramatiseret, i sang, rap etc.

<p>datid samt fremtid styrkes igennem såvel mundtlige som med tiden også skriftlige øvelser (S). Recitation, sange, små ekstemporalspil og dramalege inddrages til dette formål (M, K).</p> <p>I 5. klasse vokser de skriftlige opgaver. Små genfortællende tekster skrives i arbejdshæftet, der arbejdes fortsat med små læsestykker (S), og arbejdet med grammatikken og samtalen videreføres (M).</p> <p>I 6. klasse lægges større vægt på forståelsen af læste tekster, og grammatikken arbejdes der med målrettede skriftlige øvelser som f.eks. sætningsanalyse (S). Der lægges vægt på den mundtlige dialog igennem samtale omkring hverdagsbegivenheder og det læste stof (M).</p>		<ul style="list-style-type: none"> vælge mellem forskellige kommunikationsmåder; mimik, kropssprog, omformuleringer eller bede læreren eller en kammerat om hjælp til at finde ord eller udtryk. udtrykke sig i en klar og forståelig tysk sprog tone. mundtligt anvende viden om ordklasser, singularis, pluralis, verbernes tider og former. opføre dramalege og små ekstemporalspil. opføre indlærte sketches for et publikum. recitere digte og andre tekster, indøvet til udenadskunnen. syng tyske sange.
	Skriftlig kommunikation (S)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> forstå tysk på skrift. skriftligt anvende viden om ordklasser, singularis, pluralis, verbernes tider og former. læse bøger af passende sværhedsgrad. foretage ord til ord opslag i ordbøger. stave hyppigt forekommende ord. skrive kortere, sammenhængende tekster med brug af konjunktioner og pronominer. skrive stile i forskellige genrer.
	Kultur og samfund (K)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> kende eksempler på kulturforhold og levevilkår i tysktalende lande ud fra sangtekster, musik, billeder, blade, læsebøger og arbejdsbøger og lærerpræsentationer. drage sammenligninger mellem egen og tysk kultur omkring højtider, geografiske og historiske forhold.
7.-9. klasse		
Tekstlæsningen intensiveres fra 7. klasse. Teksternes indhold spænder nu over såvel centrale temaer fra de	Mundtlig kommunikation	<p>Eleven kan..</p> <ul style="list-style-type: none"> tale et grundlæggende grammatisk korrekt tysk.

<p>tysktalende landes andel i verdenshistorien, almenkulturelle emner fra samme sprogområde samt digte og forkortede skønlitterære romaner og biografier (K).</p> <p>Læsestoffet bliver gjort til genstand for såvel skriftligt hjemmearbejde i form af referater og stile (S), som mundtlig bearbejdelse på klassen i form af diskussion af temaer udsprunget af det læste eller små dramatiseringer, der ligeledes bevidstgør eleverne angående temaets facetter (M).</p> <p>Elevernes evne til at udtrykke sig mundtligt styrkes endvidere gennem genfortællinger af tyske tekster eller korte mundtlige fremstillinger om kulturpersonligheder eller historiske begivenheder fra tysktalende lande (M, K). Endelig styrkes og repeteres der kontinuerligt på grammatikken og det personlige skriftlige udtryk (S).</p>	<p>(M)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kende til korrekt sætningsopbygning. • redegøre med rimelig præcision, lethed og spontanitet for egne erfaringer, følelser, holdninger og viden i forbindelse med samtaler og debatter. Eleverne kan i denne sammenhæng gøre brug af synonymmer og omformuleringer. • indgå i samtaler og diskussioner om diverse emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans i et sprog, der passer til situationen, samt lytte aktivt og stille opklarende spørgsmål. • arbejde videre med en korrekt udtale af det tyske sprog, der nærmer sig indfødte udtalevarianter. • anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcis ordforråd inden for kendte emneområder og benytte idiomatiske vendinger i tale.
	<p>Skriftlig kommunikation (S)</p>	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • have et analytisk overblik over grammatikken. • skrive grundlæggende grammatisk korrekt tysk. • kende til korrekt sætningsopbygning. • anvende retskrivning og tegnsætning præcist. • anvende ordbøger (både i trykt form og elektronisk), grammatiske oversigter og bruge stavekontrol hensigtsmæssigt. • anvende en basisviden om gængse teksters opbygning og benytte denne både ved læsning og ved formulering af egne tekster. • udtrykke sig skriftligt med rimelig præcision og i et sammenhængende sprog tilpasset udvalgte genrer og situationer og afpasse en skreven tekst i forhold til modtageren. • læse, forstå og referere indholdet af tekster inden for forskellige genrer om en række forskellige emner.

		<ul style="list-style-type: none"> • udnytte medierne, herunder de elektroniske medier, i forbindelse med informationssøgning, skriftlige afleveringer og hjemmearbejde. • anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcis ordforråd indenfor kendte emneområder og benytte idiomatiske vendinger på skrift. • anvende viden om kernegrammatiske områder, såsom ordklasser, ordstilling, verbernes former og funktioner.
	Kultur og samfund (K)	<p>Eleven kan...</p> <ul style="list-style-type: none"> • kende til kulturen og i højere grad litteraturen i tysktalende lande. • forholde sig til andre kulturer og perspektivere til sin egen. • kende forskellige livsvilkår i de tysktalende lande, og hvordan de opstår. • forstå såvel hovedindhold som mere specifikke oplysninger i et fortalt stof om emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans. • anvende viden fra tekster og andre medietyper om dagligliv, levevilkår, værdier og normer hos befolkningsgrupper i tysktalende lande.